



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Advies over de federale maatregelen in het kader van de energiecrisis in 2026

9 april 2026

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een onafhankelijke, interfederale, publieke instelling, opgericht via een Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met als opdracht de effectiviteit van de uitoefening van de grondrechten in situaties van armoede en bestaansonzekerheid te evalueren¹. Daartoe organiseert het onder meer een diepgaand en structureel overleg met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken, en diverse andere betrokken actoren. De analyses en aanbevelingen die uit dit overleg voortvloeien, vormen de basis van de tweejaarlijkse Verslagen² van het Steunpunt, die op hun beurt adviezen³ zoals dit voeren.

Inleiding

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil dit advies verstrekken in het kader van de oorlog in het Midden-Oosten, en de sterk stijgende energieprijzen van de voorbije weken. De impact van het conflict betreft vooral gas, stookolie, diesel en benzine. Maar op iets langere termijn zal ook de kostprijs van heel wat andere producten en diensten stijgen, met een belangrijke impact voor de koopkracht van de huishoudens. Deze stijging van energieprijzen in het bijzonder en van de levensduurte in het algemeen heeft grote consequenties voor het budget van de huishoudens met een laag inkomen. Er zijn hierbij ook effecten op de toegang tot rechten in verschillende domeinen

¹ [Samenwerkingsakkoord betreffende de bestendiging van het armoedebeleid](#), Belgisch Staatsblad van 16 december 1998 en van 10 juli 1999.

² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting - [Tweejaarlijkse Verslagen](#)

³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting - [Adviezen en nota's](#)

voor deze huishoudens ; niet alleen op het vlak van energie-armoede, maar ook op het vlak van mobiliteit, kwalitatieve voeding, huisvesting, enzovoort⁴.

De federale regering wenst maatregelen uit te werken voor preciaire groepen om deze impact tegen te gaan. Het Steunpunt is blij met dit voornemen, en wil met dit advies een aantal mogelijke maatregelen voorstellen. Het steunt hierbij op zijn aanbevelingen en ervaringen tijdens de COVID-9-crisis⁵ en de vorige energiecrisis⁶, en wil de mogelijkheden tot het versterken en uitbreiden van reeds bestaande en uitgewerkte maatregelen en instrumenten onderstrepen.

Advies van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede

In deze context beveelt het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede de federale regering aan om, ter ondersteuning van kwetsbare groepen, de volgende bestaande maatregelen te versterken of uit te breiden.

1. De doelgroep van het sociaal energietarief uitbreiden naar het VT-statuu

Tussen februari 2021 en juni 2023 heeft de federale regering, onder meer op aanbeveling van het Steunpunt⁷, beslist om het sociaal energietarief uit te breiden naar de rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming (VT) – op basis van het inkomen – om deze groep tijdens de Covid-19-crisis te ondersteunen. Vervolgens werd de maatregel verlengd naar aanleiding van de energiecrisis en de prijsstijgingen. Dankzij deze uitbreiding van de doelgroep konden twee keer zoveel huishoudens met een laag inkomen worden ondersteund om hun energiekosten het hoofd te bieden⁸. Deze maatregel – die volgens verschillende studies tijdens de crisissen haar doeltreffendheid heeft bewezen - kon overigens zeer snel door de federale overheid worden uitgevoerd dankzij de aanwezigheid van het VT-statuu in de databanken van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede beveelt in het kader van deze nieuwe energiecrisis de federale regering dan ook aan om de doelgroep van het sociaal tarief voor elektriciteit en/of gas opnieuw uit

⁴ Zie hiervoor ook de werkzaamheden van het Steunpunt tot bestrijding van armoede in het kader van het Be-FAST-onderzoek rond de impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). *Indicatoren voor het meten van impact van crisissen in armoedesituaties – Deliverable 1.4.1. voor het onderzoeksproject BE-FAST*. Brussel, juli 2025.

⁵ Zie: <https://armoedebestrijding.be/themas/covid-19/>

⁶ Zie: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). *De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en de politieke actie – Tweejaarlijks verslag 2022-2023*, 20 december 2023.

⁷ Zie de fiche over de uitbreiding van het sociaal tarief in: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (juni 2020). *Bijdrage aan de consultatiegroep van de taskforce Kwetsbare groepen*; en Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (juni 2021). *Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting betreffende de federale maatregel tot uitbreiding van de toegang tot het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas*.

⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (maart 2023). *Gezamenlijk advies van UNIA, Myria en de Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting betreffende het sociaal energietarief*, p. 7.

te breiden tot personen met een VT-statuuat. Op basis van de ervaring met de vorige uitbreiding kan een dergelijke maatregel snel worden ingevoerd. Bovendien moedigt het Steunpunt de regering, zoals reeds geformuleerd in zijn eerdere adviezen⁹, aan om deze uitbreidingsmaatregel permanent te maken om energiearmoede op structurele wijze te bestrijden.

2. De take-up van het Sociaal Verwarmingsfonds verbeteren en het bedrag van de tussenkomst verhogen

In België verwarmt nog een niet te verwaarlozen deel van de huishoudens zich hoofdzakelijk met stookolie (21,8 % in 2021¹⁰). Wanneer zij over een beperkt inkomen beschikken, kunnen zij via het OCMW een financiële tussenkomst aanvragen bij het Sociaal Verwarmingsfonds om hen te helpen hun verwarmingskosten te dragen. Afgeleide rechten die moeten worden aangevraagd, zoals het Sociaal Verwarmingsfonds, kennen echter doorgaans een hogere non-take-up dan automatische afgeleide rechten (bv. het sociaal energietarief)¹¹. Zo benadrukken verschillende onderzoeken de hoge non-take-up in het kader van de financiële tussenkomst van het Sociaal Verwarmingsfonds¹².

Om kwetsbare huishoudens die zich met stookolie (evenals met propaangas in bulk of petroleum) verwarmen te ondersteunen, stelt het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede de federale regering voor om de take-up van het Sociaal Verwarmingsfonds te verhogen door proactief contact op te nemen met potentiële rechthebbenden, kwaliteitsvolle en voor iedereen toegankelijke informatie te verstrekken, en de verenigingen en terreinorganisaties als informatiekanalen te versterken¹³. Daarnaast stelt het Steunpunt ook voor om het bedrag van de verwarmingstoelage te verhogen.

3. Het indexeringsmechanisme van het Gas- en Elektriciteitsfonds herzien en het budget ervan verhogen

In september 2019¹⁴ en in maart 2023¹⁵ pleitte het Platform ter bestrijding van energiearmoede – gecoördineerd door de Koning Boudewijnstichting en waarvan het Steunpunt tot bestrijding van

⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (maart 2023). [Gezamenlijk advies van UNIA, Myria en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting betreffende het sociaal energietarief](#); en Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (juni 2021). <https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2021/07/Advies-sociaal-tarief-energie-Steunpunt-tot-bestrijding-van-armoede-NL.pdf>, p. 5.

¹⁰ Koning Boudewijnstichting (2023). [Barometer energiearmoede](#), Brussel, p. 14.

¹¹ Van den Broeck Katleen et al. (2024). [Studie naar de non-take-up van het leefloon en afgeleide rechten](#), KU Leuven, HIVA, p. 52.

¹² Van den Broeck Katleen et al. (2024). [Studie naar de non-take-up van het leefloon en afgeleide rechten](#), KU Leuven, HIVA; en Goedemé TIM et al. (2022). [TAKE: Reducing poverty through improving the take up of social policies. Final Report, Belspo, BRAIN-be](#).

¹³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). [De financiële dimensie van armoede. Bijdrage aan politiek debat en de politieke actie, Tweejaarlijks verslag 2022-2023](#), Brussel., pp. 133-135.

¹⁴ Platform tegen energie- en waterarmoede (2019). [Verhoging van de middelen van het Fonds Gas en Elektriciteit](#), september 2019, Koning Boudewijnstichting.

¹⁵ Platform tegen energie- en waterarmoede (2023). [Revaloriseren en verbeteren Fonds Gas en Elektriciteit](#), maart 2023, Koning Boudewijnstichting.

armoede lid was - voor de herwaardering en verbetering van het Gas- en Elektriciteitsfonds. Een van de aanbevelingen van het platform was de herziening van het indexeringsmechanisme van het fonds zodat het de reële evolutie van de energiefactuur en van de energiearmoede weerspiegelt. Gelet op de recente stijging van de energiekosten onderstreept het Steunpunt opnieuw de noodzaak om de middelen van het Gas- en Elektriciteitsfonds te herindexeren en het indexeringsmechanisme te herzien, zodat de OCMW's hun opdracht inzake begeleiding en maatschappelijke hulpverlening kunnen vervullen en, uiteindelijk, het recht op energie voor de meest kwetsbare personen effectief te kunnen waarmaken. Het Steunpunt herinnert er ook aan dat de lopende hervorming van de werkloosheidsuitkeringen een belangrijke impact heeft en zal hebben op het recht op een menswaardig inkomen¹⁶ van personen die worden uitgesloten - en die nog geen toegang hebben tot duurzame en kwaliteitsvolle arbeid - met onder meer als gevolg dat zij hun facturen, waaronder energiefacturen, moeilijker kunnen betalen. Daarnaast beveelt het Steunpunt ook aan om een specifiek budget toe te wijzen aan preventieve maatregelen (inzake de kwaliteit van de woning of de toestellen die in het huishouden worden gebruikt) om duurzamere oplossingen te bieden aan huishoudens die in energiearmoede leven.

4. De uitvoering versnellen van de maatregelen die zijn uitgewerkt in het kader van het Sociaal Klimaatplan.

In het kader van de uitwerking van het Sociaal Klimaatplan hebben de verschillende entiteiten van het land gewerkt aan de uitwerking van maatregelen inzake energie en mobiliteit – met de medewerking van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede - om de impact van ETS2 in de volgende jaren op kwetsbare doelgroepen in België te beperken. Het Steunpunt stelt de federale regering voor dat deze maatregelen sneller zouden kunnen worden uitgevoerd om het hoofd te bieden aan de huidige energiecrisis, en dit onafhankelijk van de Europese financiering die in de volgende jaren is voorzien. Bovendien kan volgens het Steunpunt in het kader van dit Plan maximaal ingezet worden op structurele acties die kwetsbare huishoudens kunnen helpen hun energieverbruik duurzaam te verminderen. Daartoe vraagt het Steunpunt de federale regering om haar samenwerking met de gewesten, die over tal van hefboomen beschikken om de toegang tot energie voor burgers, onder wie de meest kwetsbaren, duurzamer te maken, te intensifiëren. Deze uitwisseling met de gewesten kan, met de steun van het Steunpunt, plaatsvinden in het kader van de Interministeriële Conferentie 'Grootstedenbeleid, Maatschappelijke integratie en Armoedebestrijding'.

Naast de versterking of uitbreiding van de bestaande maatregelen pleit het Steunpunt ook voor de uitvoering van de volgende transversale maatregelen:

5. De take-up en non-take-up van federale energie-steunmaatregelen evalueren

In België beschikken we over weinig cijfers over de omvang van niet-gebruik van en niet-toegang tot rechten, voornamelijk wegens het gebrek aan gegevens en databanken waarop analyses kunnen

¹⁶ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Advies over de impact van de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen door de federale regering met betrekking tot non-take-up van rechten](#), Brussel, 14 juli 2025, p. 9.

worden gebaseerd. Het is echter zeer belangrijk om over deze cijfers te beschikken om de omvang ervan beter te kunnen inschatten en vervolgens beleid beter te kunnen uitwerken en uitvoeren om dit te bestrijden. Volgens het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede zou de federale regering zich dus de middelen moeten geven (gegevensverzameling, databanken) om de nodige gegevens te verzamelen om de take-up en non-take-up van federale steun inzake energie te meten. Daar hangt de doeltreffendheid van haar beleid immers van af. Bij deze oefening beveelt het Steunpunt aan om verschillende expertises te betrekken (personen die van de werkloosheid zijn uitgesloten, beroepskrachten van terreinorganisaties, academici, data-analisten, medewerkers van instellingen en overheidsdiensten, enzovoort). Daarbij kan de regering steunen op de rol die het Steunpunt speelt als uitwisselingsplatform tussen onderzoekers en actoren in de strijd tegen armoede¹⁷, maar ook op zijn expertise inzake non-take-up.

6. De communicatie aanpassen om de kwetsbare groepen te bereiken

Vaak doen mensen hun rechten niet gelden omdat zij niet over de nodige informatie beschikken. Informatie over federale energie-steunmaatregelen zal daarom op een duidelijke en aangepaste manier (en indien mogelijk automatisch) moeten worden meegedeeld aan personen die voor deze steun in aanmerking kunnen komen, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren onder hen¹⁸: binnen een redelijke termijn, in gemakkelijk te lezen en te begrijpen taal, met de mogelijkheid van een toegankelijk contact (gratis nummer, e-mail, fysiek loket, enzovoort). Om deze doelgroepen te bereiken, is het noodzakelijk de communicatiemiddelen en -kanalen te vermeerderen, en er ook op toe te zien toegankelijke niet-digitale middelen te gebruiken. Daarnaast benadrukt het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede in zijn laatste tweejaarlijkse Verslag dat, ongeacht het kanaal dat gebruikers kiezen om met een publieke dienst te communiceren, de ondersteuning die hun wordt geboden van gelijkwaardige kwaliteit moet zijn¹⁹. Op basis van zijn expertise en verschillende werkzaamheden stelt het Steunpunt zich ter beschikking van de federale regering voor alle aanvullende informatie of voor een diepgaander overleg over de uitwerking en uitvoering van een dergelijke inclusieve communicatie.

7. Sterk investeren in structurele maatregelen en in interfederale samenwerking

Het is duidelijk dat het belangrijk is om met maatregelen op korte termijn de huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen in het kunnen opvangen van de duurdere energie- en levenskost. Maar even belangrijk zijn structurele maatregelen waarbij we deze huishoudens ondersteunen in energiebesparende maatregelen en installaties, en met betrekking tot duurzame woningen. Gezien de bevoegdheden op zowel federaal als regionaal niveau is een overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden essentieel. Dit overleg kan gebeuren binnen de bestaande overlegstructuren, waaronder de Interministeriële Conferenties. Het Steunpunt kan – als secretariaat van de IMC ‘Grootstedenbeleid, Maatschappelijke integratie en Armoedebestrijding’ – mee deze interfederale samenwerking ondersteunen.

¹⁷ [Onderzoek door/met het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting](#)

¹⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede en de Dienst ‘Klimaatverandering’ van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2024). “ [Communicatie rond adaptatie aan klimaatverandering](#) ”

¹⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Menselijkheid als kompas in publieke dienstverlening. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie - Tweejaarlijks Verslag 2024-2025](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, p. 58.

Conclusie

In het kader van de energiecrisis ten gevolge van de oorlog in het Midden-Oosten nodigt het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede de federale regering uit om bepaalde bestaande maatregelen te versterken of uit te breiden om huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen bij de stijging van de energieprijzen. Het Steunpunt stelt voor om:

- *De doelgroep van het sociaal energietarief uit te breiden naar het VT-statuuut.*
- *De take-up van het Sociaal Verwarmingsfonds te verbeteren en het bedrag van de tussenkomst te verhogen.*
- *Het indexeringsmechanisme van het Gas- en Elektriciteitsfonds te herzien en het budget ervan te verhogen.*
- *De uitvoering van de maatregelen die in het kader van het Sociaal Klimaatplan zijn uitgewerkt te versnellen.*

Voor het Steunpunt zijn deze maatregelen noodzakelijk, omdat zij een betere toegang tot rechten kunnen garanderen voor kwetsbare huishoudens die er in verschillende essentiële domeinen baat bij hebben: energie, mobiliteit, huisvesting, kwaliteitsvolle voeding of gezondheid. Daarnaast beveelt het Steunpunt - teneinde de impact van deze maatregelen te versterken - de federale regering ook aan om:

- *De take-up en non-take-up van federale energie-steunmaatregelen te evalueren.*
- *De communicatie aan te passen om de kwetsbare groepen te bereiken.*
- *Sterk te investeren in structurele maatregelen en in interfederale samenwerking.*

Het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede stelt zich ter beschikking van de federale regering om haar - op basis van zijn expertise en verschillende werkzaamheden - te ondersteunen bij de uitwerking en uitvoering van haar maatregelen.